

Votre Programme Matmidim – CHIOUR ALEPH

Parashat Vayéra – du 1 au 5 Novembre 2020

ת"ס

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Chomé Kéoné

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **Choméa Kéoné**, c'est-à-dire la possibilité de valider une écoute comme si elle avait été prononcée par celui qui l'entend, et ainsi se rendre quitte d'une parole de Mitsva à prononcer (comme une Brah'a ou la lecture de la Torah etc...) sans la dire soi-même.

Nous nous pencherons tout d'abord sur la source de ce Din dans la Guemarra de Souka (38).

Puis nous étudierons à travers les Richonim et la Guemarra dans Brahot (21b) à quel point la Chmia (l'écoute) peut être considérée comme une parole, par exemple lorsqu'il serait question de constituer une interruption dans la Tephila à cause de cette écoute.

Nous travaillerons enfin sur l'opposition entre le Beit Halevi et le Hazon Ich sur le fonctionnement de Choméa Kéoné, avec des incidences Halah'a comme se rendre quitte d'une Brah'a lorsque l'on n'est pas apte soi-même à la dire, se rendre quitte de la Meguila alors que l'on ne lit pas dans un parchemin ou encore se rendre quitte de Tephila lorsqu'on ressent le besoin d'aller aux toilettes etc...

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יאָרע דְבַר תְּקֵלָה עַל יְדֵי, וְלֹא אֶכְשַׁל בְּדַבֵּר הַלְכָה, וְיִשְׁמַחוּ בִּי חֲבֵרֵי, שְׁלֹא אִמְרַ עַל טִמְא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טִמְא, וְלֹא עַל מַתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מַתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבֵּר הַלְכָה וְאִשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכֵמָה מִפִּי דַעַת וְתְבוּנָה. גַּל עֵינֵי וְאִבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ.

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אלהינו ואלהי אבותינו, שְׁשִׁמְתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְלֹא שִׁמְתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרִנּוֹת. שְׂאֲנִי מְשֻׁכִּים וְהֵם מְשֻׁכִּימִים. אֲנִי מְשֻׁכִּים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשֻׁכִּימִים לְדַבְרֵי בְטָלִים. אֲנִי עֹמֵל וְהֵם עֹמְלִים. אֲנִי עֹמֵל וְיִמְקַבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רָץ וְהֵם רָצִים. אֲנִי רָץ לְחַיִּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רָצִים לְבָאָר שְׁחַת. שְׁנֵאָמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרְדֵם לְבָאָר שְׁחַת. אֲנִישֵׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֲבַטַח בְּךָ.

Programme du Dimanche

1. La source de Choméa Kéoné

Expliquer la source de Choméa Kéoné qui se trouve dans la Guemarra de Souka 38b.

A-t-on besoin de répons pour être acquitté ?

לח: לולב הגזול פרק שלישי סוכה

שאם בא לכפול כופל הוא אומר ברוך הבא
 והן אומרים בשם ה' ²מכאן לשומע כעונה
 בעו מיניה מרבי חייא בר אבא שמע ולא
 ענה מהו אמר להו חכימיא וספריא ורישי
 עמא ודרשיא אמרו ⁶שמע ולא ענה יצא
 אתמר נמי אר"ש בן פזי אמר רבי יהושע בן
 לוי משום בר קפרא מנין לשומע כעונה
 דכתיב ²את ⁵(הדברים) אשר קרא ⁴(יאשיהו)
 וכי יאשיהו קראן והלא שפן קראן דכתיב
 ויקראהו שפן (את כל הדברים האלה) לפני
 המלך אלא מכאן לשומע כעונה ודילמא בתר
 דקראנהו שפן קרא יאשיהו אמר רב אחא בר
 יעקב לא סלקא דעתך דכתיב ³יען רך לבבך
 ותכנע לפני ה' בשמעך (את הדברים האלה)
 בשמעך ולא בקראך אמר רבא לא לימא

Rachi :

שתקנו נביאים לישראל: הוא אומר ברוך הצא והם אומרים
 בשם ה'. ובצרוך הצא סומכין עליו ואין עונין לה התיבות
 עמנו ולא הללויה מכאן נלמד לשאינו יודע לא לקרות ולא
 לענות אם שמע וכיון לבו לשמוע אף על פי שלא ענה
 יצא. וכן למתפללין בצבור ושליח צבור אומר ⁵קדיש או יהא
 שמייה רבא ישתקו בתפלתן וישמעו בצוונה והרי הן כעונין
 וכשיגמור הקדושה יחזרו לתפלתן וכן יסד רב יהודאי גאון
 בעל הלכות גדולות: חכימיא. כמשמעו: וספריא. מלמדי

Est-ce que Rachi peut penser que l'écoute est considérée réellement comme une parole ?

Les mots du jour à apprendre :

Mais	אָבֵל
Ils ont dit	אָמְרוּ
Car il est écrit (dans un verset)	דִּכְתִּיב

Programme du Lundi

Etudier la Guemarra suivante qui traite la situation ou une personne entendrait un Kadich pendant sa Amida, et voir l'argumentation de Tosfot contre Rachi.

גמרא ברכות כא:

כא: מי שמתו פרק שלישי ברכות

תוס' ד"ה עד שלא יגיע וכו' (ברכות כא
[...])

בה אימא לא צריכא אמר רב הונא הנכנס
לבית הכנסת ומצא צבור שמתפללין *אם
יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע ש"ץ
למודים יתפלל ואם לאו אל יתפלל ריב"ל
אמר *אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא
יגיע ש"ץ לקדושה יתפלל ואם לאו אל
יתפלל במאי קא מפלגי מר סבר יחיד
אומר קדושה ומר סבר אין יחיד אומר
קדושה *וכן אמר רב אדא בר אבהו

הכא וכתב רש"י בסוכה פרק לולב
הגזול (דף נח:) דאדם המתפלל ושמע
מפי החזן קדיש או קדושה אינו יכול
להפסיק ולענות עם הצבור אלא
ישתוק וימתין מעט דשומע כעונה
וי"ל דלכתחלה אין לעשות כן דענייה
חשיבא טפי הדור מנוה. ור"ת ור"י
היו אומרים דאדרבה אי שומע כעונה
הוי הפסקה אס שותק. ומ"מ נהגו
העם לשתוק ולשמוע וגדול המנהג.

Quelle est la contradiction apportée à la preuve de Tosfot ? Comment Rachi répondra au problème de l'interruption au milieu de la Tephila ?

Voir comment le Choulh'an Aroukh' a tranché la question :

שולחן ערוך שם סעיף ז

אינו פוסק לא לקדיש ולא לקדושה אלא ישתוק ויכוין למה שאומר ש"צ ויהא כעונה

Les mots du jour à apprendre :

Mais Peut-être	דלמא
Il était	היה
Pourtant	הלא

Programme du Mardi

Etudier la Guemarra dans Brah'ot suivante (à partir de la Mishna) et le Tossfot (celui souligné)

גמרא ברכות כ: ותוס' ד"ה כדאשכחן

עד כתיבה: מתני' בעל קרי. מתקנת עזרא ואילך שמקן טבילה לבעלי קריין לעסוק במורה כדאמרי' בב"ק בפרק מרובה (דף פג:): מהרהר. ק"ש בלבו כשמגיע זמן המקרא: ואינו מברך. אפילו בהרהור: לא לפניו ולא לאחריו. כיון דברכות לאו מדאורייתא מחייב לא אכרכוהו רבנן: ועל המזון מברך לאחריו. דחייב דאורייתא הוא: ואינו מברך לפניו. דלאו דאורייתא הוא: רבי יהודה אומר וכו'. בגמ' מפרש לה: גמ' כדבור דמי. וכל אדם נמי יוצא ידי חובתו בהרהור: למה מהרהר. מה מועיל: כדאשכחן בסניני. שהפרישן מלשה דכתיב אל תגשו אל אשה (שמות יט). ועל פרישה זו סמך עזרא לתקן טבילה לבעלי קריין קודם שיעסקו בתורה דכתיב (דברים ד) והודעתם לנגיד וסמך ליה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך במורכב כדאמריין לקמן בפרקין (דף סא:): אלף

דרבנן דאיתי רבנן ומפיק דרבנן: דרש רב עזרא זמנין אמר לה משמיה דר' אמי וזמנין אמר לה משמיה דר' אסי אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב אשר ה' פניו אליך אמר להם וכי לא ישא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך והם מדקדקים [על]

עצמם "עד כוית ועד כתיבה: מתני' בעל קרי מהרהר בלבו ואינו מברך לא לפניו ולא לאחריו ועל המזון מברך לאחריו ואינו מברך לפניו רבי יהודה אומר מברך לפניו ולאחריהם: גמ' אמר רבינא זאת אומרת הרהור כדבור דמי דאי סלקא דעתך לאו כדבור דמי למה מהרהר אלא מאי הרהור כדבור דמי יוציא בשפתיו כדאשכחן בסניני

מלכות שמים: יוציא בשפתיו. כיון דשרית ליה הרהור אע"פ שהוא כדבור לענין ללאת ידי ק"ש כמו כן מקרי דבור לענין דמקרי עוסק בתורה ומדשרית ליה להרהר אע"פ שהוא בעל קרי תמיר לו גם דבור: כדאשכחן בסניני. פירוש חף ע"ג דכדבור דמי לענין שיצא מ"מ לאו כדבור דמי לענין שיצא בעל קרי אסור להרהר: כדאשכחן בסניני דהיה שם דבור והיו לריבין לטובל ואע"פ שהיו שותקין שומע כעונה [נראה מ:]: ורב חסדא אמר לאו כדבור דמי. ר"ח פירש דהלכה כרב חסדא מדמרי' רב אלא ורבי אלעזר למלמיה שמע מיניה כותיה קיימי ולא יצא בקריאת שמע בהרהור: והרי

ורב חסדא אמר הרהור לאו כדבור דמי דאי סלקא דעתך הרהור כדבור דמי יוציא בשפתיו אלא מאי הרהור לאו כדבור דמי למה מהרהר אמר רבי אלעזר כדי שלא יהו כל העולם עוסקין בו והוא יושב ובטל ונגרום בפרקא אחרינא (א) אמר רב אדא בר אבהו בדבר שהצבור עוסקין בו והרי

Les mots du jour à apprendre :

La loi qui est tranchée est	הִלְקֵתָא
Il est sorti Il est acquitté	יָצָא
Qu'en est-il ? Quel est la loi	מָהוּ

Programme du Mercredi

Etudier les paroles du Hazon Ich (ramenées ici par le Kehilot Yaakov) et essayer de déterminer comment il définit le fonctionnement de Choméa Kéoné

אכן מרן זללה"ה בחזו"ה קמא סי' ז'
 כתב דמהא דצעינן דוקא כוונת
 משמיט להוליא, ושיבא הקורא מחוייב בדבר,
 משמט שעינן שומע כעונה הוא שיואל יד"ח
 בקיום המלצה שעושה חצירו, שמתוך
 שמשחחף בשמיטתו למעשה זו, דין תורה

הוא דמעשה חצירו הקורא פוערחו, דמתייחס
 הדיבור של חצירו גם להשומע, וכחצ שם
 דלפ"ז אפשר דגם בצרכת כהנים יולא
 בשמיטה מכהן חצירו דהא איכא קול רם של
 חצירו, והוא יולא יד"ח במעשה חצירו
 המתייחס גם צעדו, וגשאר צל"ע.

(...)

קריאה מתוך הספר, ואי השמיעה הוא
 כאחד מענייני הדיבור, וכשמיעה עלמה הוא
 קריאתה, הרי אין קריאה זו מתוך הספר
 אלא צע"פ, אלא ע"כ דמעשה חצירו מהני
 בשבילו וחצירו הא קורא מתוך הכתב, ע"ש.

Les mots du jour à apprendre :

Qui	מי
De là (nous apprenons)	מָאן
Endroit	מָקוֹם

Programme du Jeudi

Etudier les Psakim suivants du Hafets Haim :

משנה ברורה סי' ע"ה סוף ס"ה כ"ט

המכסה נגד הערוה. מותר להרהר בד"ת כשהוא ערום וא"ל לומר כנגד
 ערוה אחרת שנאמר ערות דבר דיבור אסור הרהור מותר ומ"מ אין לו
 לשמוע אז צרכה מחצירו לנאת ידי חובה כי א"א לומר שומע כעונה כיון
 שא"א לו לענות [אחרונים]: (ל) דבראיה תלה. ר"ל אע"פ שהוא בסמוך

ביאור הלכה סימן קד סעיף ז

ויהיה כעונה - עיין במ"ב ועיין בב"י ובד"מ דעצם דין זה אם מותר לשתוק ולשמוע תליא בפלוגתא די"א דכיון דשומע כעונה הוא כעונה ממש ואסור מטעם הפסק ואעפ"כ הכריע להקל מטעם המנהג. ויש לעיין למנהגינו דס"ל דאע"ג דשומע כעונה אינו כדבור ממש אם אחד היה צריך לנקביו בשעה שחבירו הוציאו בתפלתו אם יצא ואף דלענין בעל קרי אסור כשחבירו מוציאו בתפלתו (עי' ברכות כ' ע"ב בתו' ד"ה כדאשכחן בסה"ד) אפשר דבעל קרי חמיר טפי. ולענין שאר ברכות עיין לעיל בסימן צ"ב במ"ב סק"ו. ועיין בפמ"ג שכתב ג"כ שאלה אחרת כעין זה

Les mots du jour à apprendre :

Parce que Au nom de	משום
Aussi	גְּמִי
(Abréviation de) Nos sages ont enseigné dans une Braïta	ת"ר = תְּנוּ רַבֵּינָן

Bon Limoud sur Matmidim !